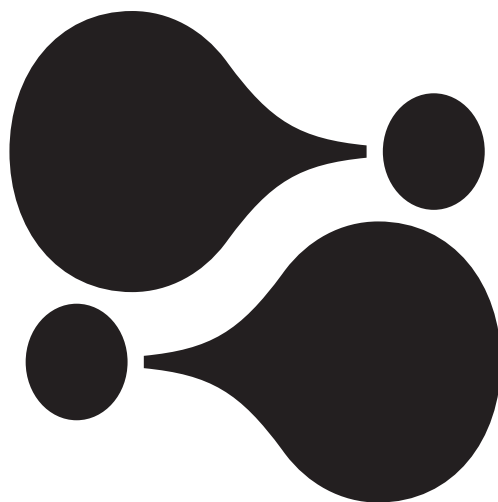

Racisme, resistència i reparació

Un matí amb
Keeanga-Yamahtta Taylor

Propostes per treballar a l'aula

Índex

Sobre Keeanga-Yamahtta Taylor	3
Breu història de la resistència negra als Estats Units (s. xx-xxi)	5
Activitat 1 Discurs de la Keeanga-Yamahtta Taylor	8
Activitat 2 Les arrels econòmiques del racisme	11
Activitat 3 La brutalitat policial i els perfils racials	14
Activitat 4 Injustícia racial i reparació	16
Bibliografia	19

Sobre Keeanga-Yamahtta Taylor

Keeanga-Yamahtta Taylor és catedràtica d'Estudis Afroamericans a la Universitat de Princeton i una de les principals veus de l'activisme pels drets de les minories racials als Estats Units. Reconeguda com una de les cent persones afroamericanes més influents del país, és cofundadora i editora general de Hammer & Hope, revista de referència de política i cultura negres.

© John D. and
Catherine T.
MacArthur
Foundation

És autora del llibre *Race for Profit: How Banks and the Real Estate Industry Undermined Black Homeownership* (University of North Carolina Press, 2019), estudi de referència que examina la discriminació històrica dels afroamericans en l'àmbit de l'habitatge, i que va ser guardonat amb el premi Pulitzer d'història 2020. Ha escrit *Un destello de libertad. De #blacklivesmatter a la liberación negra* (Tráfico de Sueños, 2017), guardonat amb el Premi Lannan a la llibertat cultural 2016, i ha coeditat *Our History Has Always Been Contraband: In Defense of Black Studies* (amb Colin Kaepernick i Robin D. G. Kelley; Haymarket Books, 2023), un llibre que recull veus crítiques de la tradició radical negra.

També ha estat l'editora de *Com alliberar-nos* (Tigre de Paper 2021; edició castellana a Bellaterra Edicions, 2021), una col·lecció d'assajos i entrevistes sobre el llegat del grup pioner de feministes negres radicals Combahee River Collective, reconeguda amb el premi literari Lambda 2018.

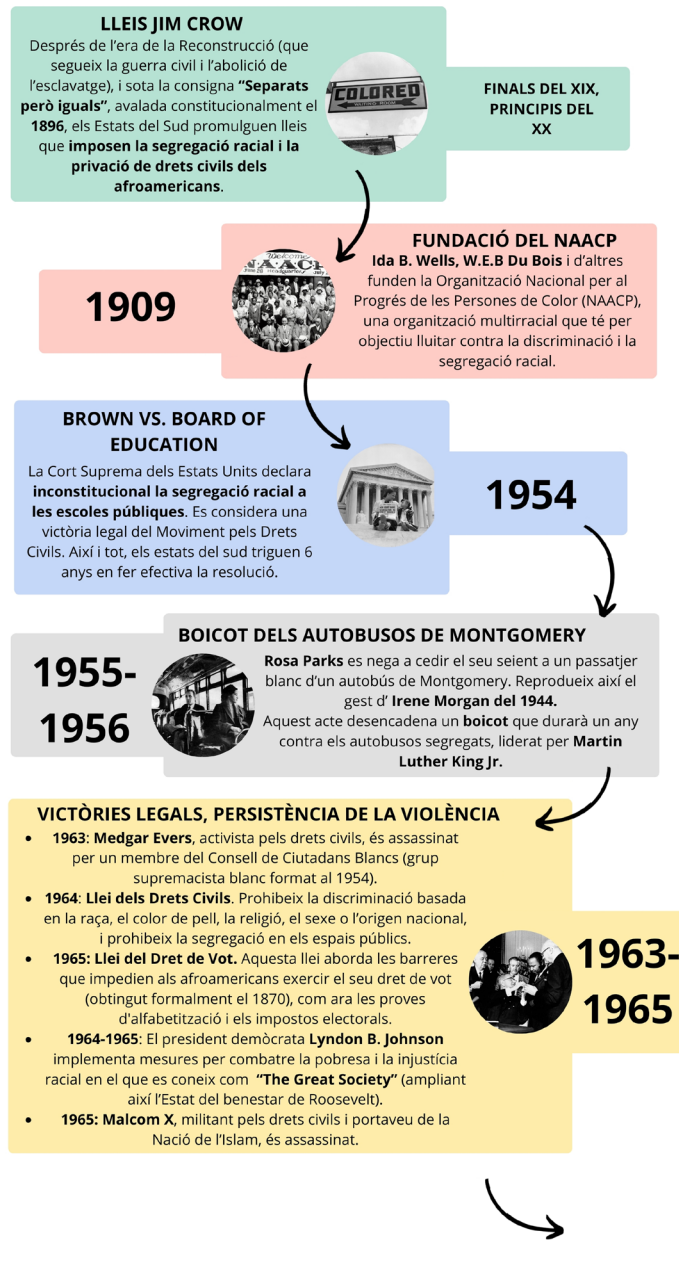
Com alliberar-nos
Tigre de Paper,
2021 & *Un destello*
de libertad. De
#blacklivesmatter a
la liberación negra
Traficantes de Sueños,
2017

És col·laboradora habitual del *The New Yorker* i ha publicat en mitjans com *The New York Times*, *Los Angeles Times*, *Boston Review*, *The Guardian*, *Jacobin* i *Souls: A Critical Journal of Black Politics, Culture, and Society*, entre d'altres. Ha estat MacArthur Foundation Fellow, i la seva tasca acadèmica ha estat distingida per l'Organització d'Historiadors Americans.

Breu història de la resistència negra als Estats Units (s. xx-xxi)¹

¹ Línia del temps realitzada a partir del llibre de la Keeanga-Yamahtta Taylor i afrofeminas.com

ELS BLACK PANTHERS CONTRA LA BRUTALITAT POLICIAL

1966

- El **Black Panther Party for Self-Defense (Partit Pantera Negra per l'Autodefensa)** és un grup revolucionari marxista-leninista fundat per **Huey P. Newton i Bobby Seale** (influits per **Malcom X**) com a resposta a l'opressió de les persones negres.
- Al 1966 publiquen el **manifest "Black Panther Party Platform and Program"**, desencantats amb la posició intel·lectual pacifista d'altres grups polítics negres. Segons ells, el moviment pels drets civils no és suficient per **protegir les vides negres de la brutalitat policial**.
- Defensen el dret a l'autodefensa i per tant **el dret a armar-se dels civils negres**, per poder fer front a la violència racial i policial.
- També posen en marxa **dispositius de resistència social** (escoles, transports col·lectius, permanències jurídiques...).

MOVIMENT BLACK POWER

- El **Black Power** emergeix com una escissió dins del moviment pels drets civils i la seva cooptació per part de l'elit lliberal negra.
- El revolucionari negre **Stokely Carmichael** i el polític **Charles V. Hamilton** publiquen *Black Power: The Politics of Liberation*. S'hi introdueix per primera vegada l'expressió "**racisme institucional**".
- El racisme institucional, o racisme estructural, pot ser definit com **les polítiques, programes i pràctiques d'institucions públiques i privades que resulten en altes taxes de pobresa, criminalització, malalties i mortalitat entre els afroamericans**. Es distingeix del simple racisme individual com actitud moral o del racisme legal (el de la segregació racial).

1967

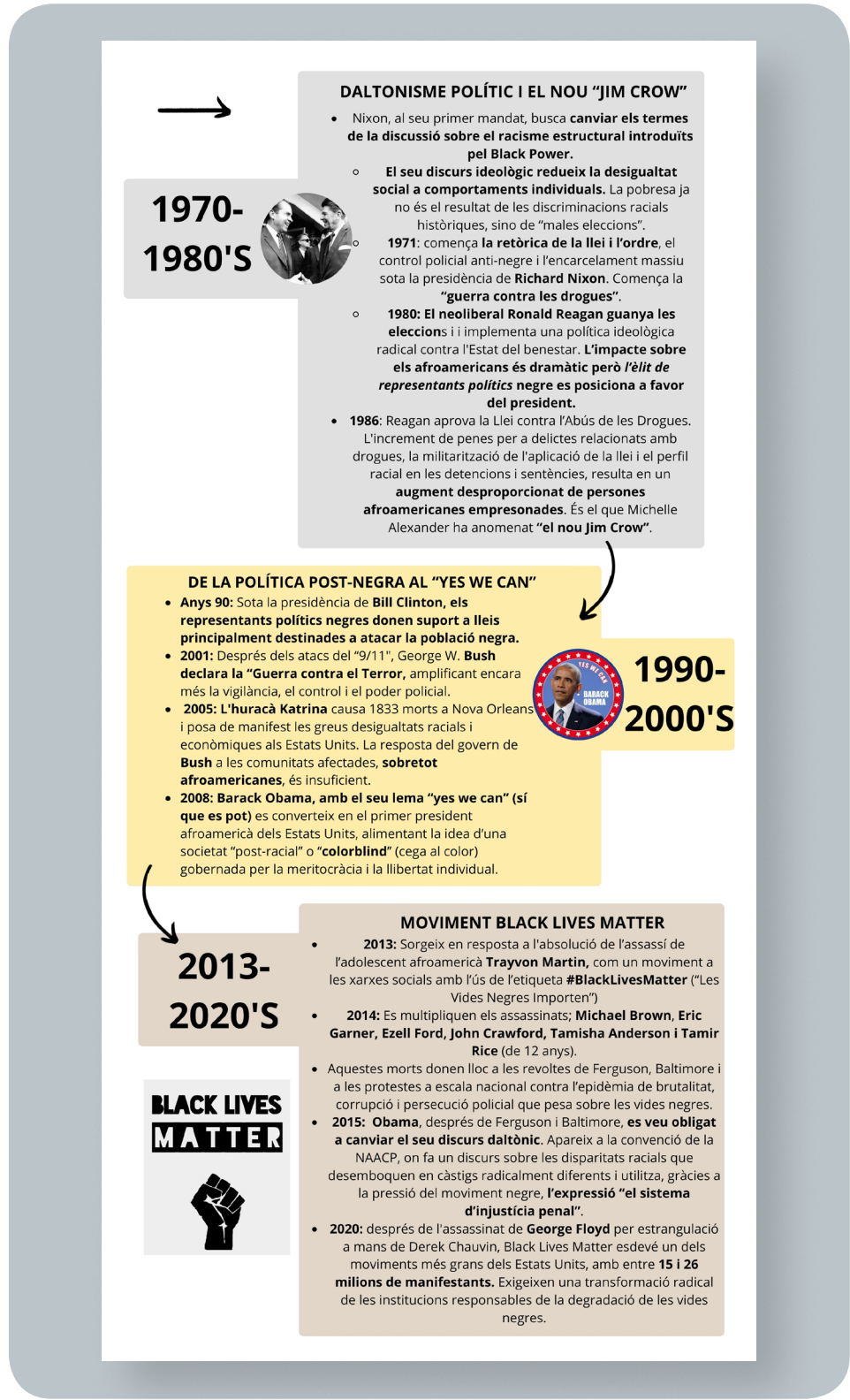
L'IMPACTE I REPRESSIÓ DEL MOVIMENT ANTIRACISTA

1968-
1971

- **1968: Assassinat de Martin Luther King Jr.** Abans de morir, declara: "la revolució negra és molt més que la lluita pels drets dels negres. És forçar als Estats Units a confrontar tots els seus errors interrelacionats -racisme, pobresa, militarisme i materialisme-".
- **L'empresonament injust de Huey P. Newton**, líder dels Black Panthers, i d'**Angela Y. Davis**, activista marxista i feminista, **inicia la repressió governamental (FBI) contra el moviment d'alliberament negre**.
- **El moviment negre serveix com a catalitzador de diverses mobilitzacions contra l'opressió**, incloent-hi l'activisme laboral (interracial), el moviment contra la guerra, la lluita per l'alliberament de les dones i la defensa dels drets LGBT.
- **Richard Nixon guanya les eleccions** amb una estratègia anti-moviments socials i alimentant el ressentiment de la "majoria silenciosa" blanca (*divideix i venceràs*).

Activitat 1

Discurs de la Keeanga-Yamahtta Taylor

²
Subtítols automàtics disponibles en castellà i traduïts al català. Aquest discurs apareix de manera editada i reformulada en la conclusió del llibre de la Keeanga-Yamahtta Taylor, *Un destello de libertad*.

Llegeix aquest fragment de la conferència de Keeanga-Yamahtta Taylor² als Ted Talks de Baltimore, i contesta les preguntes que trobaràs a continuació. Taylor va pronunciar el seu discurs el 2016, durant un període d'expansió del moviment Black Lives Matter, coincidint amb la mort d'Eric Garner, Freddie Gray i Sandra Bland, tot i que la força del moviment no era tan pronunciada com ho seria al 2020, quan va captar l'atenció global i es va convertir en un fenomen de masses.

«El 12 d'abril del 1865, la guerra civil dels Estats Units es va acabar de manera oficial; l'Exèrcit de la Unió va acceptar, als esglaons d'un jutjat d'Appomattox (Virgínia), la rendició incondicional de la Confederació. L'Exèrcit de la Unió, liderat per 200.000 soldats negres, havia destruït la institució de l'esclavitud. Com a resultat de la seva victòria, les persones negres **ja no serien propietat, sinó ciutadans dels Estats Units.** [...]

Cent cinquanta anys després, el 12 d'abril del 2015, a les nou del matí, a 270 km al nord del jutjat d'Appomattox, Freddie Gray, un home negre de vint-i-cinc anys, va ser arrestat per la policia de Baltimore. El seu únic delictes visible va ser tenir contacte visual amb la policia i, després, córrer. A les nou del matí, Freddie Gray va ser capturat per la policia i tancat en una furgoneta. En sortir de la furgoneta, quaranta-cinc minuts més tard, tenia lesionat el 80 % de la medul·la espinal, i el coll gairebé partit per la meitat. Sé que els habitants de Baltimore coneixen la història de Freddie Gray millor que ningú, però considero que la seva defunció i els esdeveniments posteriors al primer judici relacionat amb la seva mort **reflecteixen la persistència de la desigualtat racial experimentada per la majoria de les persones negres d'aquest país.** Altrament dit, el període que va des de la fi de la guerra civil i la concessió dels drets de ciutadania als afroamericans fins a la violència perpetrada per l'Estat contra

Freddie Gray, simbolitza la **marcada diferència entre la igualtat formal davant la llei i la veritable llibertat**: el dret a viure lliure d'opressió, el dret a prendre decisions sobre les seves vides sense coacció ni temor a represàlies.

Cent cinquanta anys després de l'emancipació, al país encara li falta un moviment que reivindiqui les demandes més bàsiques: que les vides negres importen. La pregunta crucial que hem de fer-nos, per tant, és si els Estats Units són realment capaços de **convertir els discursos sobre la llibertat en drets reals per a aquells que hi tenen l'accés limitat per causa de la seva raça o el seu estatus social.** A algun nivell hem de considerar que, si el nostre govern estigués de debò compromès amb la llibertat per a la gran majoria de les persones negres, ja s'hauria aconseguit. No obstant això, la promesa de llibertat suposa que aquesta llibertat existia abans, de manera veritable, als Estats Units. De fet, **les persones negres no van ser alliberades en una societat justa; no van ser alliberades en el somni americà: van ser alliberades en el que Malcolm X va descriure com *el malson americà* («The American Nightmare»).** Lluny de ser la terra de la llibertat, vivim en una terra de desigualtats extremes, on **400 multimilionaris coexisteixen amb 45 milions de persones pobres.** Des del 2007, 10 milions de persones han estat desplaçades de les seves llars a causa de la crisi d'execucions hipotecàries; 46 milions de persones depenen de cupons alimentaris per subsistir. La llista de desigualtats continua, però la conclusió és evident: **les persones negres no van ser alliberades en un país d'oportunitats il·limitades, i és la desigualtat econòmica en el nucli del capitalisme estatunidenc la que sovint queda eclipsada per la desigualtat racial.»**

—

Preguntes:

1. Quina contradicció estableix la Keeanga-Yamahtta Taylor entre els esdeveniments del 12 d'abril del 1865 i els del 12 d'abril del 2015?
2. Com exemplifica, el cas de l'assassinat de Freddie Gray, la persistència de les desigualtats racials als Estats Units, malgrat els avenços legals cap a la igualtat?
3. Quina reflexió planteja l'autora sobre la bretxa entre la igualtat i la llibertat formals (davant la llei) i la veritable llibertat, o "llibertat real", en el context de la història dels drets civils als Estats Units?
4. Reflexiona sobre la frase "Les persones negres no van ser alliberades en una societat justa; no van ser alliberades en el somni americà: van ser alliberades en el que Malcom X va descriure com *el malson americà*". Quina diferència hi ha entre la realitat dels Estats Units i el mite del "somni americà"?

Activitat 2

Les arrels econòmiques del racisme

3
Un destello de libertad. De #BlackLivesMatter a la liberación negra.
Madrid: Traficantes de Sueños i Tinta Limón, 2017, p. 229-230.

Llegeix aquest fragment de l'últim capítol del llibre³ de Keeanga Yamahatta-Taylor (pots fer servir el glossari per orientar-te en el text) i contesta a les preguntes que trobaràs a continuació.

«El capitalismo es un sistema económico basado en la explotación de muchos por pocos. Debido a las enormes desigualdades que produce, el capitalismo requiere diversas herramientas políticas, sociales e ideológicas para dividir a la mayoría; el racismo es una de las muchas opresiones utilizadas para tal fin. La opresión es utilizada para justificar, «explicar» y dar sentido a una desigualdad desenfrenada. Por ejemplo, el racismo se desarrolló durante el régimen esclavista para explicar y justificar la esclavitud de los africanos en un momento en que el mundo celebraba las nociones de derechos humanos, libertad y autodeterminación. La deshumanización y la condición sometida de la gente negra tuvo que ser racionalizada en ese momento de nuevas posibilidades políticas.

Está ampliamente aceptado que la opresión racial de los esclavos estaba enraizada en la explotación económica esclavista, pero son menos los que reconocen que bajo el capitalismo la esclavitud del salario es el eje en torno al cual giran todas las otras desigualdades y opresiones. El capitalismo utilizó el racismo para justificar el saqueo, la conquista y la esclavitud, pero tal y como señaló Karl Marx, también recurrió al racismo para dividir y gobernar; para enfrentar a un sector de la clase obrera contra otro, mitigando la conciencia de clase de todos. Sostener, como hacen los marxistas, que el racismo es un producto del capitalismo no quiere decir negar o minimizar su centralidad e impacto. Es, simplemente, explicar sus orígenes y su persistencia. Tampoco quiere decir reducirlo a una mera función del capitalismo; es colocar la relación dinámica entre explotación de clase y opresión racial en el centro del funcionamiento del capitalismo estadounidense.

[...] Si los trabajadores blancos no se benefician de la explotación capitalista, entonces ¿por qué permiten que el racismo nuble sus capacidades de unirse con los trabajadores no blancos para lograr el mayor bien para todos los trabajadores? La respuesta requiere comprender cómo fue creada una identidad blanca como corolario del racismo dirigido contra los afroamericanos.

Uno de los beneficios de la forma estadounidense de esclavitud para los esclavistas y la clase dominante en general fue el bloqueo de las potenciales tensiones de clase entre hombres blancos. La libertad para los blancos dependía de la esclavitud para los negros. [...] Los esclavizados no podían rebelarse con facilidad; y en caso de lograrlo, todos los hombres blancos se podían unir para dominarlos. Los pequeños granjeros blancos y aquellos blancos que eran dueños de grandes plantaciones no tenían nada en común salvo que no eran esclavos, lo cual aliviaba las posibles tensiones entre ellos.»

—

Glossari:

Blanquitud: És el concepte que estudia com la identitat blanca és construïda socialment; concretament, donant avantatges i privilegis a les persones blanques mentre es marginalitzen les persones considerades no blanques.

Explotació de classe: Situació en què una classe social obté avantatges econòmics i socials a costa de l'explotació del treball de les altres classes socials.

Marxisme: És una teoria i moviment polític que es basa en les idees de Karl Marx i Friedrich Engels. Defensa la lluita de classes com a motor del canvi social i critica el capitalisme com a font de desigualtats i explotació social.

—

Preguntes:

1. Segons l'autora, quina és la relació entre el racisme i la història de l'esclavitud en el context estatunidenc?
2. Com s'utilitza el racisme per justificar i perpetuar les desigualtats socials i econòmiques?
3. Què vol dir que el racisme es considera com un producte del capitalisme, segons l'autora?
4. Segons l'autora, quina és la relació entre la invenció de la identitat blanca i la perpetuació del racisme als Estats Units? Com afecta, aquesta identitat, la consciència de classe dels treballadors blancs?
5. Per què els treballadors blancs no s'uneixen amb els treballadors no blancs per millorar les seves condicions? Quina és la relació amb la identitat blanca o "blanquitud"?
6. Com es beneficiava la classe dominant durant l'esclavitud als Estats Units?

Activitat 3

La brutalitat policial i els perfils racials

Visiona aquest fragment de la pel·lícula *Queen & Slim* (2019), sobre el fenomen del *racial profiling* (l'ús dels perfils racials per part de les forces policials per identificar persones "sospitoses") i la violència que provoca. Després, llegeix el fragment següent del quart capítol⁴ –“El doble criteri de la justícia”, sobre la brutalitat policial– del llibre de la Keeanga-Yamahtta Taylor, i respon a les preguntes que trobaràs a continuació.

⁴ Taylor, Keeanga-Yamahtta. Op. cit., p. 150-151.

—

«La violencia y la brutalidad han definido desde siempre la relación de la policía con los afroamericanos. No hay ninguna «edad de oro» a la que los políticos se puedan referir y hay pocos motivos para ser optimista respecto de una auténtica reforma de la policía estadounidense.

[...] El control policial estadounidense cambió a medida que la policía se profesionalizó y recibió más recursos, **pero dichos cambios no resultaron en un control policial mejor o más justo**. Se ha dado también una temible continuidad del racismo, la explotación y el abuso, aún cuando las fuerzas policiales se han vuelto más diversas, reflejando las comunidades que patrullan. La policía funciona, principalmente, como un agente de control social en una sociedad fundamentalmente desigual, lo que significa que opera en gran medida en comunidades obreras y pobres. Debido a que los afroamericanos han estado históricamente sobrerrepresentados en estos barrios suelen ser objetivos del control policial. Esto es todavía más cierto hoy en día, cuando las consecuencias del control policial incluyen cientos de muertes, cientos de miles de arrestos, millones de futuros arruinados por encontronazos con las fuerzas policiales que desembocan en el desempleo crónico y todos los desórdenes que esto trae como resultado. No sorprende, pues, que el control policial sea siempre un punto central de la protesta social negra.»

—

Preguntes:

1. Segons l'autora, com ha estat la relació entre la policia i els afroamericans al llarg del temps?
2. Quina és la funció principal de la policia, segons l'autora? I en quines comunitats sol operar, principalment?
3. Quines són les conseqüències del control policial, segons l'autora, i com afecten les persones i les comunitats?
4. A l'escena de *Queen & Slim*, els protagonistes són objecte de perfilatge racial per part de la policia, la qual cosa desemboca en una trobada letal.
5. Com il·lustra, aquesta escena, les conseqüències de tenir una policia esbiaixada, especialment perquè perpetua el mateix crim que pretén prevenir? Reflexiona sobre la dinàmica de la injustícia sistèmica i el prejudici representat en aquesta escena, i analitza com convida els espectadors a considerar la complexa interacció entre l'aplicació de la llei, la discriminació racial i el cicle de violència.

Activitat 4

Injustícia racial i reparació

5
Taula elaborada a partir de l'[entrevista](#) al filòsof Olúfemi O. Táíwò sobre el seu llibre *Reconsidering Reparations* (2022), i la introducció d'aquest.

Les demandes de reparació en els moviments antiracistes i anticolonials se centren a reconèixer i rectificar les injustícies històriques, econòmiques i socials causades per l'esclavitud, el colonialisme i altres formes d'opressió. N'hi ha de diferents tipus:⁵

Tipus de reparació	Nivell d'aplicació	Descripció	Exemples
Reparació de les relacions	local / nacional	Es tracta de conciliar les persones que van ser danyades per les injustícies racials del passat –com les persones negres o els pobles indígenes– amb les estructures o institucions que tenim ara.	Disculpes, comissions de veritat i reconciliació, educació sobre la història i la cultura de les persones afectades.
Reparació del dany	local / nacional	Reparació enfocada a millorar les vides de les comunitats que han estat més negativament afectades per la història de la injustícia, ja sigui quant a pobresa, contaminació o presència excessiva de la policia als seus barris.	Compensacions monetàries, devolució de terres i construcció d'infraestructures comunitàries.

Tipus de reparació	Nivell d'aplicació	Descripció	Exemples
Constructiva	global	<p>Aquest tipus de reparació, sorgida en debats recents (Táiwò, 2022) sobre la història global del capitalisme racial, té arrels en les propostes dels activistes africans anticolonialistes dels anys 60 i 70. Partint de la idea que l'esclavitud i el colonialisme són qüestions transatlàntiques que han modelat el nostre món actual, on alguns éssers humans valen menys que d'altres i regions senceres del món són tractades com a abocadors de residus, la reparació de les conseqüències del capitalisme racial requereix una aproximació global. No es limita a "reparar" el passat, sinó que reconstrueix un món més just.</p>	<p>Táiwò ha proposat mesures com ara fer rescats econòmics de gran magnitud, incloent-hi la cancel·lació del deute i transferències, sense condicions, de diners al Sud Global, tant als governs nacionals com a les persones –inclosos els descendents dels esclaus als Estats Units i el Carib–. Aquest tipus de mesures transfereixen no només diners sinó també poder polític.</p>

—

Proposta d'activitat de recerca (1 h aprox.):

Investigar casos específics de reparacions racials als Estats Units

- Formeu grups de 3 o 4 persones.
- Investigueu per grups un cas de reparació racial als Estats Units i identifiqueu a quin tipus de reparació pertany.

Possibles exemples per investigar:

- Reparacions per l'internament dels japonesos-americans durant la Segona Guerra Mundial.
- Reparacions per la massacre racial de Tulsa.
- Programes d'acció afirmativa (discriminació positiva a l'escola o al món laboral).
- Programes per als pobles amerindis.
- Reparacions per a víctimes de la violència estatal i la brutalitat policial.
- Presenteu els vostres descobriments a la resta dels companys i participeu en la discussió sobre els aspectes clau del cas.
- Reflexioneu entre tots sobre les implicacions ètiques, socials i polítiques de les reparacions.

Bibliografia

Fonts principals del dossier

- Afrofeminas, “Antes de Rosa Parks, lo hizo Irene Morgan”. <https://afrofeminas.com/2024/02/25/antes-de-rosa-parks-lo-hizo-irene-morgan/>
- Taylor, Keeanga-Yamahtta. *Un destello de libertad. De #BlackLivesMatter a la liberación negra*. Tinta Limón i Traficantes de Sueños, 2017. PDF disponible [en línia](#).
- Taylor, Keeanga-Yamahtta i Reed Jr., Adolph. “The Reparations Debate: How should the struggle for reparations for slavery fit into a broader political strategy for the left?” (24 de juny del 2019). *Dissent Magazine*.
- Táíwò, Olúfemi O. *Reconsidering Reparations*. Oxford University Press, 2022. https://www.dissentmagazine.org/online_articles/the-reparations-debate/

Algunes pel·lícules sobre la brutalitat policial i el racisme a l'era “post-raça”

- *Get Out*, Jordan Peele (2017).
- *If Beale Street Could Talk*, Barry Jenkins (2018).
- *Queen & Slim*, Melina Matsoukas (2019).
- *Just Mercy*, Destin Daniel Cretton (2019).

Per anar més lluny

- Alexander, Michelle. *The New Jim Crow. Mass incarceration in the age of colorblindness*. The New Press, 2010.
- Dorlin, Elsa. *Autodefensa. Una filosofia de la violència*. Txalaparta, 2019.
- Kelley, Robin D. G. *Freedom Dreams: The Black Radical Imagination*. Beacon Press, 2003.

Racisme, resistència i reparació

- Táíwò, Olúfemi O. *Elite capture. How the powerful took over identity politics (and everything else)*. Haymarket books, 2022.
- Taylor, Keeanga-Yamahtta. *Com alliberar-nos. El feminisme negre i el Combahee River Collective*. Tigre de Paper, 2021.

